

Lakialoite 24

Jouko Jääskeläinen /skl ym.: Lakialoite laiksi tuloverolain 14 ja 105 a §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tutkimusten mukaan perheet eivät ole verotuksessa samanarvoisessa asemassa keskenään. Jos toinen puolisoista hankkii perheen tulot, on verotus huomattavasti korkeampi kuin tilanteessa, jossa molemmat puoliset saavat verotettavaa tuloa. Tämä ehdotetaan korjattavaksi ensi vaiheessa osittaisella siirtymisellä perheverotukseen. Ehdotuksen mukaan ne perheet, joissa hoidetaan alle oppivelvollisuusikäistä lasta, vanhusta, vammaista tai pitkäaikaissairasta, voisivat halutessaan laskea perheen tulot yhteen ja jakaa ne kahteen osaan puolisoitten erikseen verotettavaksi.

Kannustinvähennys luotiin vuodelle 1997. Sen tarkoituksena on rohkaista ihmisiä ottamaan vastaan pientäkin palkkatuloa antamalla tästä vähäinen veroetuus. Hallitus esittää vähennyksen nostamista, mutta varsin vähän. Samalla vähennyksen vaikutus ulottuu tarpeettoman korkeisiin tulonsaajaryhmiin.

Tässä esitetään, että vähennyksen määrää nostettaisiin korkeimmillaan 11 000 markkaan ja samalla vähennys poistuisi alemmalla tulotasolla kuin mitä nykyisin ja hallituksen uudessa esityksessä tapahtuu. Muutos keventäisi verotusta oikeassa kohdassa eli pientä palkkatuloa saavien osalta.

PERUSTELUT

Siirtyminen osittaiseen perheverotukseen

Nykyinen verotusjärjestelmä kohtelee eriarvoisesti sellaisia perheitä, joissa vain toisella huoltajista on palkkatuloja, toisen ollessa esimerkiksi kotona hoitamassa lasta, vanhusta tai vammaista tai työttömänä. Kun erillisverotus on viety näin pitkälle, ei perheen hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä tuloa helposti synny yhden ansaitsijan mallilla, eivätkä perheen nettotulot välttämättä paljoa kasva toisen puolison työhön menemisestä. On ongelmallista, että perheitä kohdellaan eri tavoin sosiaaliturvassa ja verotuksessa. Tämä johtaa helposti varsinkin lapsiperheiden kohdalla tuloloukkuun, jossa ainoan ansaitsijan palkkatyöstä saatu hyöty ei ole paljoa suurempi kuin toimeentulotukinormit.

Lisäksi on syytä todeta muun muassa, että kotona lasten, vanhusten tai vammaisten hoito-

työtä tekevät henkilöt ovat yhä työeläketurvan ulkopuolella. Tällaisen työn yhteiskunnallinen ja inhimillinen arvo on tunnustettava.

Verolainsäädäntöä tulisi korjata kohti perheverotusta silloin kun perheessä hoidetaan alle oppivelvollisuusikäistä lasta tai vanhusta, vammaista tai pitkäaikaissairasta. Tällöin perheen saama tulo, puolisoitten niin halutessa, jaettaisiin kahtia ja vero määrättäisiin tältä perustalta.

Kannustinvähennyksen korottaminen

Kansantalouttamme kohdanneet lamavuodet ja raju työttömyyden kasvu saivat hyvinvointivaltion rahoituksen epävakaa pohjalle. Samanaikaisesti verotus on noussut kohtuuttomalle tasolle ja tarvittavien sosiaalisten tulonsiirtojen määrä on noussut. Nyt tarvitaan kannustimia

työn tekemiseen. Verotuksen, sosiaaliturvan ja palkkojen tulee muodostaa sellainen kokonaisuus, jolloin myös pienten palkkojen ja osa-aikatyön houkuttelevuus suhteessa tuilla elämiseen nousee. Lisäksi palkkatyöhön kohdistuvan verotuksen ja pääomaveron kohtuutonta eroa tulisi pienentää. Työnteon tulee olla itsestään selvä ja kannattava toimeentulomalli. Työn kannustavuutta lisäämällä tuetaan työtaitojen kehittämistä ja ylläpitoa sekä pitkäaikaistyöttömien työllistymistä.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys on nykyisellä tasollaan kannustimena riittämätön. Esimerkiksi runsaan 40 000 markan vuosituloissa vähennys on korkeimmillaan eli 5 500 markkaa vuodessa, joka lisää kuukausituloja noin 90 markalla. Hallitus esittää ylärajan nostamista 8 500 markkaan ja sallii vähennyksen vaikutuksen tarpeettoman korkeisiin tulonsaajaryhmiin.

Esitettävän lainmuutoksen myötä kannustinvähennys olisi korkeimmillaan 52 000 markan vuosituloissa eli 11 000 markkaa vuodessa, jolloin lisätuloja nykyiseen verrattuna tulisi kuukaudessa 183 markkaa. Kannustinvähennystä tulee nostaa selvästi pienituloisilla ja katkaista sen vaikutus 152 000 markan vuosiansioihin, hie- man keskipalkkojen yläpuolelta. Tämä on perus-

teltua sekä työllistämisen kannalta että sosiaalisesti. Uudistus helpottaisi erityisesti nuorten työmarkkinoille pyrkivien ensi askelia työuralle. On erityisen tärkeää ehkäistä työelämästä syrjäytymistä. Kannustinvähennyksen kohdentamisen avulla kansantaloudelle koituvat dynaamiset hyödyt lisääntyvät nimenomaan pienituloisten ostovoimaa lisäämällä. Se lisäisi myös yritysten työllistämismahdollisuuksia pienentäen verokiilaa.

Kannustinvähennyksen noston lisäksi olisi välttämätöntä alentaa valtion tuloveroastetta varsinkin pieni- ja keskituloisilla. Kannustinvähennyksen nosto pienentäisi kuntien verotuloja, mutta vähentäisi samalla mm. niiden toimeentulotukimenoja. Esitetty uudistus tulisi tehdä osana sellaista kokonaisuutta, jossa kuntien asema suhteessa valtioon ja kansantalouden kokonaisuuteen ei entisestään heikkene.

Samalla esitetään, että kannustinvähennykseen oikeuttaisi myös kotihoidontukena ja omaishoitajan tukena saatu verotettava tulo.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain 14 ja 105 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 105 a §, sellaisena kuin se on laissa 1126/1996, sekä

lisätään 14 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, seuraavasti:

14 §

Puolisoiden erillisverotus

Jos perheessä hoidetaan alle oppivelvollisuusikäistä lasta, vanhusta, vammaista tai pitkäaikaissairasta, puolisoiden niin halutessa perheen ansiotulot lasketaan yhteen ja jaetaan kahtia, jolloin vero määrätään näin saaduista summista kummastakin erikseen.

105 a §

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys

Kunnallisverotuksessa verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään kunnallisverotuksen ansiotulovähennys. Vähennys lasketaan verovelvollisen ansaitsemien veronalaisten palkkatulojen, muusta toiselle suoritetusta työstä, tehtävästä tai palveluksesta saatujen ansiotulojen, lasten kotihoidon tuen, omaishoidontuen, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuuden sekä

yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella.

Vähennys on 30 prosenttia näiden tulojen 15 000 markkaa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 11 000 markkaa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä

52 000 markkaa vähennyksen määrä pienenee 10 prosentilla puhtaan ansiotulon 52 000 markkaa ylittävältä osalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 16 päivänä huhtikuuta 1998

Jouko Jääskeläinen /skl
Toimi Kankaanniemi /skl

Tauno Pehkonen /skl
Päivi Räsänen /skl

Sakari Smeds /skl
Bjarne Kallis /skl

